

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 marca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Teresa Zawistowska /spr./

Sędziowie: SO Aleksandra Ratkowska

SO Dorota Twardowska

Protokolant: st. sekr. sąd. Danuta Gołębiowska

po rozpoznaniu w dniu 6 marca 2013 r. w Elblągu

na rozprawie

sprawy z powództwa K. K. (1), Ł. K., R. K. i K. K. (2)

przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Iławie

z dnia 8 listopada 2012 r., sygn. akt I C 129/12

1. oddała apelację;

2. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powodów K. K. (1) i Ł. K. kwoty po 150 zł (sto pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję;

3. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powodów R. K. i K. K. (2) kwoty po 600 zł (sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.

Sygn. akt I Ca 42/13

UZASADNIENIE

Powodowie K. K. (1), R. K., K. K. (2) i Ł. K. złożyli pozew przeciwko (...) SA z siedzibą w W. o zapłatę tytułem wynagrodzenia krzywdy wynikłej wskutek śmierci M. K.. Powodowie K. K. (1) i R. K. (w sprawach pierwotnie zarejestrowanych pod sygn. akt I C 129/12 i I C 130/12) żądali kwot po 50.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwanemu pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, zaś pozwani K. K. (2) i Ł. K. (w sprawach pierwotnie zarejestrowanych pod sygn. akt I C 131/12 i I C 132/12) żądali kwot po 30.000 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwanemu pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazali, iż swoje żądania opierają na treści art. 448 k.c. w zw. z art. 23 i 24 k.c., a mianowicie wskazywali na naruszenie szczególnej więzi emocjonalnej i duchowej pomiędzy zmarłą a jej rodzicami i rodzeństwem.

Wskazali, że wcześniej K. K. (1) na podstawie art. 446 k.c. wypłacono kwotę 7.500,00 zł tytułem odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej w związku ze śmiercią osoby najbliższej. Podnosili ponadto, że przed wytoczeniem pozwu nie zgłaszali takiego roszczenia w postępowaniu przed ubezpieczycielem, albowiem pozwany powszechnie stosuje praktykę odmawiającą spełnienia świadczenia. Wskazywali, że przedmiotowe zdarzenie - śmierć córki miała miejsce 4 lipca 2007 r., zaś sprawca wypadku kierujący pojazdem był ubezpieczony w zakresie odpowiedzialności OC u pozwanego.

Pozwany (...) SA z siedzibą w W. w odpowiedzi na pozew (k. 111-114) wnosił o oddalenie powództw w całości, zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa 17,00 zł i kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powołując się na art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych OC posiadaczy pojazdów mechanicznych pozwany wskazał, że zakres odpowiedzialności objęty umową ubezpieczenia OC nie obejmuje odpowiedzialności cywilnej za naruszenie dóbr osobistych osób trzecich, które nie były bezpośrednio poszkodowane w wyniku wypadku komunikacyjnego. Powołując się na wykładnię językową podnosił, że art. 34 ust. 1c powołanej ustawy to katalog zamknięty i nie obejmuje on roszczeń osób trzecich objętych dyspozycją art. 448 kc. W jego ocenie art. 448 kc dotyczy naruszeń jakiegokolwiek dobra osobistego, chyba że w kodeksie cywilnym albo innych ustawach określono jakąś szczególną regulację i wskazywał, że wyżej cytowany przepis stanowi taką szczególną regulację. W ocenie pozwanego, pozwany ponosiłby ewentualną odpowiedzialność tylko za szkodę pozostającą w normalnym związku przyczynowym i w jego ocenie ten normalny związek przyczynowy byłby na linii zachowania się sprawcy a śmiercią osoby bezpośrednio poszkodowanej, ale nie ma związku przyczynowego wobec osób trzecich i jest to skutek pośredni, a pozwany ponosi odpowiedzialność za normalne następstwa działania. Wskazywał, że podstawą roszczeń osób pośrednio poszkodowanych w wyniku śmierci może stanowić wyłącznie art. 446 kc. Z ostrożności procesowej podnosił, że roszczenia są wygórowane. Ponadto podnosił, że Ł. i K. K. (2) nie wykazali pokrewieństwa ze zmarłą. Pozwany kwestionował ponadto datę, od której powodowie żądali odsetek twierdząc, że jest to uzależnione od uznania Sądu, a zatem odsetki winny być zasądzone od dnia wyrokowania, a nie od dnia wysunięcia żądania.

Postanowieniem z 22 maja 2012 r. (k. 54) zarządzono połączenie spraw: I C 149/2 I C 130/12 do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia. Postanowieniem z dnia 21 maja 2012 r. w sprawie I C 131/12 połączono do rozpoznania ze sprawą I C 129/12 i postanowieniem z 22 maja 2012 r. połączono również ze sprawą I C 129/12 ze sprawą 132/12.

Wyrokiem z dnia 8 listopada 2012 r. Sąd Rejonowy w Nowym Mieście Lubawskim :

- zasądził od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz powoda **K. K. (1)** kwotę 40.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty (punkt 1); w pozostałym zakresie powództwo oddalając (punkt 2);

- zasądził od pozwanego na rzecz powoda K. K. (1) kwotę 1.445,60 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (punkt 3) ;

- zasądził od pozwanego na rzecz powoda **R. K.** kwotę 40.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty(punkt 4) ; w pozostałym zakresie powództwo oddalając (punkt 5);

- zasądził od pozwanego na rzecz powoda R. K. kwotę 3.654,78 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego(punkt 6);

- zasądził od pozwanego na rzecz powoda **K. K. (2)** kwotę 15.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty (punkt 7);w pozostałym zakresie powództwo oddalając (punkt 8);

- zasądził od powoda K. K. (2) na rzecz pozwanego kwotę 2,88 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (punkt 9),

- zasądził od pozwanego na rzecz powoda **Ł. K.** kwotę 15.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty (punkt 10), w pozostałym zakresie powództwo oddalając (punkt 11);

- zasądził od powoda **Ł. K.** na rzecz pozwanego kwotę 2,88 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego(punkt 12);

- nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Kasy Sądu Rejonowego w Nowym Mieście Lubawskim kwotę 6.224,50 zł tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów procesu (punkt 13).

Rozstrzygnięcie było wynikiem następujących ustaleń i wynikających z nich wniosków:

W dniu 04 lipca 2007 r. doszło do wypadku drogowego, w wyniku którego śmierć na miejscu ponieśli sprawca wypadku **A. K.** oraz pasażerka **M. K.**, zaś pasażer tylnego siedzenia **Ł. K.** doznał urazu głowy i złamania stawu skokowego prawej nogi. Samochód którym kierował sprawca wypadku - **A. K.** był ubezpieczony w zakresie odpowiedzialności OC u pozwanego.

M. K. w momencie śmierci miała ukończone 18 lat.

Powodowie w dniu 17 kwietnia 2012 roku wystąpili do pozwanego o wszczęcie postępowania likwidacyjnego wysuwając żądania oparte na treści art. 448 kc w związku z 23 kc i 24 kc i nie czekając na zakończenie tego postępowania, wnieśli w dniu 30 kwietnia 2012 r. pozew do Sądu. Powódka **K. K.** (1) leczy się psychiatrycznie w (...) w (...). Ma upośledzenie umysłowe stopnia umiarkowanego.

Powodowie bardzo głęboko przeżyli śmierć **M. K.**. Jej śmierć w sposób znaczący wpłynęła na życie i funkcjonowanie wszystkich powodów i zaburzyła ich zdolność do radzenia sobie z aktualnymi problemami. Obniżeniu uległa u nich aktywność psychofizyczna. Pojawiła się niechęć do podejmowania działań, powodowie posiadają zaburzenia adaptacyjne, depresyjne, a rozmiar bólu i cierpienia jest duży. Śmierć **M. K.** pozbawiła członków rodziny możliwości korzystania z jej zaradności, umiejętności rozwiązywania problemów i wsparcia. Zmarła jako jedyny członek rodziny bardzo dobrze się uczyła, była aktywna, miała też skończyć szkołę, a w przyszłości przejąć gospodarstwo rolne. Miała się zaopiekować rodzicami na starość.

Sąd Rejonowy wskazał, że strony pozostawały w sporze co do tego, czy roszczenie powodów ze względu na treść art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych jest zasadne, czy podstawą takiego żądania może być art. art. 448 § 1 kc w zw. z art. 24 § 1 kc. Ponadto pozwany kwestionował wysokość roszczeń uznając je za wygórowane oraz okres za jaki należą się powodom odsetki. Spór w niniejszej sprawie dotyczył więc sfery prawa nie zaś faktów.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd Rejonowy stwierdził, iż na wiarę zasługują dowody w postaci opinii biegłego psychologa **D. G.**, biegłego psychiatry **J. M.**, zeznań świadków oraz twierdzeń stron, jak również dowody w postaci przedłożonej dokumentacji. Wskazał, że zeznania świadków czy wyjaśnienia stron były jasne, rzetelne i szczerze, wzajemnie pokrywające się. Opinie biegłych były sporządzone w sposób prawidłowy, w pełni wyczerpywały tezy dowodowe, w sposób jasny i nie budzący wątpliwości wyjaśniały problemowe okoliczności, zaś strony ostatecznie nie zgłaszały do nich zastrzeżeń.

Analizując podstawę prawną żądania w pierwszej kolejności Sąd Rejonowy wskazał na treść art. 822 k.c., zgodnie z którym przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający. Jest to więc ubezpieczenie odpowiedzialności ubezpieczającego za wyrządzone szkody opartej na zasadzie winy lub na zasadzie ryzyka (...). Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej sięga tak daleko, jak odpowiedzialność cywilna ubezpieczającego” (Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania, tom 2, Warszawa 2009 r., s. 756).

Wskazano, że ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003 r., nr 124, poz. 1152 ze zmian.) w art. 34 ust. 1 stanowi, że z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia. Sąd pierwszej instancji wskazał, że ubezpieczenie OC obejmuje więc nie tylko odszkodowanie, lecz również zadośćuczynienie za wyrządzoną krzywdę. W orzecznictwie Sądu Najwyższego powszechnie przyjmuje się, że śmierć osoby najbliższej może powodować naruszenie dobra osobistego osoby związanej emocjonalnie ze zmarłym. Podkreśla się, że jeżeli zerwanie więzi emocjonalnej rodzi ból, cierpienie i poczucie krzywdy to do naruszenia dobra osobistego w postaci więzi emocjonalnej niewątpliwie dochodzi (uchwała Sądu Najwyższego z 13 lipca 2011 r., sygn. akt III CZP 32/11).

Przypomniano, iż pozwany podnosił, że zakres dóbr osobistych z art. 448 kc nie mieści się w dyspozycji art. 34 ust. 1 cytowanej ustawy. Sąd Rejonowy argumentów tych nie podzielił. Z treści art. 34 ust. 1 wynika bowiem, że ubezpieczyciel jest obowiązany do wypłaty odszkodowania/zadośćuczynienia między innymi jeśli posiadacz pojazdu odpowiada za wyrządzoną szkodę będącą następstwem śmierci. Wskazane w art. 34 ust. 1 cytowanej ustawy zdarzenia nie określają więc postaci szkody, a jedynie wskazują na jej źródła. Szkada zaś, która wyniknęła z tychże źródeł może mieć różną postać, w tym także postać naruszenia dóbr osobistych. Istnieje więc bezpośredni związek przyczynowy pomiędzy działaniem powodującym śmierć a naruszeniem dóbr osobistych. Ponadto w ocenie Sądu Rejonowego, interpretacji tego przepisu nie można dokonywać w oderwaniu od treści art. 822 k.c., zgodnie z którym przez umowę ubezpieczenia OC ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający. Jeżeli więc sprawca, co nie ulega wątpliwości, może odpowiadać wobec poszkodowanego za naruszenie dobra osobistego wynikającego ze śmierci czy też uszkodzenia ciała, to roszczenie takie zgłoszone wobec ubezpieczyciela jest w pełni zasadne. Reasumując Sąd Rejonowy stwierdził, iż najbliższym członkom rodziny przysługuje na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę wskutek śmierci wynikającej z deliktu i ma to zastosowanie do zdarzeń, które miały miejsce przed 03.08.2008 r.

Przechodząc do oceny rozmiaru krzywdy, Sąd Rejonowy stwierdził, że powódka K. K. (1) przez długi czas nie była w stanie zajmować się codziennymi obowiązkami. Zauważa się u niej spadek nastroju, aktywności, często ma sny związane z córką, utrzymuje się u niej stan depresyjny. Ma zaburzone mechanizmy adaptacyjne i również ze względu na chorobę psychiczną nie radzi sobie w trudnych sytuacjach. Jak wynika z opinii biegłego psychologa zaburzone mechanizmy adaptacyjne i nieradzenie sobie w trudnych sytuacjach pozostają w ścisłym związku z przeżytą traumą po śmierci córki. Stan ten utrzymujący się, pogłębia w znaczącym stopniu poczucie bólu po stracie. Podtrzymuje stan depresyjny, uniemożliwia wychodzenie z depresji i zakończenie żałoby. Jak wynika z opinii biegłego K. K. (1) w sposób niezmienny i głęboki nadal rozważa traumatyczne wydarzenia co powoduje u niej zmęczenie, ból i niepokój. Wykazuje objawy dystymii z zaburzeniami mechanizmów adaptacyjnych co powoduje stały proces żałoby. Podtrzymuje się smutek i rozpacz. Uniemożliwia to powrót do zdrowia i pogłębia się jej stan rezygnacji z własnej aktywności. Według biegłego psychologa (k.159 i k. 189.) ból po stracie córki jest znaczny. Biegły psychiatra J. M. stwierdził zaś, iż K. K. (1) doznała znacznych szkód na zdrowiu psychicznym ze względu na jej osłabione zdolności adaptacyjne spowodowane upośledzeniem intelektu i zaburzeń depresyjnych z powodu których była leczona. Wskazał, że przed wypadkiem, stany te były nasilone tylko umiarkowanie. Przez okres ponad roku stan psychiczny pacjentki nie uległ istotnej poprawie, a właściwie do tej pory remisja jest niepełna. Wprawdzie aktywność badanej obecnie jest nieco lepsza, ale nie ma oznak zdrowienia takich jak radość, aktywność towarzyska czy społeczna. Według biegłego śmierć córki wpłynęła znacząco na stan psychiczny K. K. (1) i spowodowała negatywne, psychiczne skutki w zakresie zaburzenia jej zdrowia psychicznego. Obecnie funkcjonuje ona na dużej dawce leków, co dodatkowo pogarsza jej wydolność. Ze względu na chorobę niewątpliwie posiada ona gorszą tolerancję stresu i gorszą adaptację do trudności życiowych.

Sąd Rejonowy podkreślił, że również powód R. K.- ojciec zmarłej- był bardzo silnie z nią związany, córka była dla niego ostoją bezpieczeństwa i spokoju rodziny. Do dnia dzisiejszego nie pogodził się z jej utratą, codziennie chodzi do niej

na cmentarz. Śmierć M. K. w sposób znaczący wpłynęła na życie i funkcjonowanie wszystkich powodów i zaburzyła ich zdolność do radzenia sobie z aktualnymi problemami. Obniżeniu uległa u powodów aktywność psychofizyczna. Pojawiła się niechęć do podejmowania działań. Powodowie posiadają zaburzenia adaptacyjne, depresyjne, a rozmiar bólu i cierpienia jest duży.

K. K. (2) i Ł. K. byli bardzo związani emocjonalnie z siostrą, która się nimi opiekowała, pomagała im w szkole i w sprawach osobistych. Bracia często wspominają swoją siostrę, mówią, że jej potrzebują, zmarła bowiem opiekowała się rodzeństwem, zwłaszcza młodszym bratem, odbierała go ze szkoły, ale nie wyróżniała braci. Rodzeństwo zawsze też trzymało się razem.

Reasumując rozważania Sąd Rejonowy stwierdził, iż więzi pomiędzy członkami rodziny a zmarłą M. K. były niewątpliwie bardzo silne. Powodowie doznali na skutek śmierci osoby bliskiej uszczerbek polegający nie tylko na osłabieniu aktywności życiowej i motywacji do przewyższania trudności. Doszło także do naruszenia relacji między osobą zmarłą a osobami jej najbliższymi.

W świetle powyższego Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz powoda K. K. (1) kwotę 40.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty; na rzecz powoda R. K. kwotę 40.000 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 25 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty, na rzecz powoda K. K. (2) kwotę 15.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 czerwca 2012 r. do dnia, na rzecz powoda Ł. K. kwotę 15.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty, zaś w pozostałym zakresie oddalił powództwa.

Sąd pierwszej instancji przypomniał, że powodowie żądali odsetek od dnia doręczenia pozwanemu pozwu, zaś pozwany odpis pozwu otrzymał 25 maja 2012 r. Wyjaśniono, że zobowiązane do zapłaty zadośćuczynienia lub odszkodowania z tytułu czynu niedozwolonego ma charakter zobowiązania bezterminowego, toteż przekształcenie go w zobowiązanie terminowe może nastąpić tylko w wyniku wezwania przez wierzyciela (pokrzywdzonego) dłużnika do spełnienia świadczenia. Zgodnie bowiem z art. 455 k.c., jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika. W niniejszej sprawie ze względu na treść art. 817 kc. termin do spełnienia świadczenia wynosił 30 dni od dnia zgłoszenia roszczenia do zakładu ubezpieczeń i po upływie tego terminu pozwany pozostawał w opóźnieniu.

Wskazano, że powodowie w dniu 17 kwietnia 2012 r. wystąpili do pozwanego o wszczęcie postępowania likwidacyjnego wysuwając żądania oparte na treści art. 438 kc w związku 23 i 24 kc i nie czekając na zakończenie tego postępowania, wnieśli w dniu 30 kwietnia 2012 r. pozew do Sądu. Skoro pozwany odpis pozwu otrzymał 25 maja 2012 roku to odsetki, zgodnie z tym co zaznaczono powyżej, winny być zasądzone od 25 czerwca 2012 r., co też Sąd Rejonowy uczynił.

Rozstrzygając o kosztach procesu Sąd Rejonowy uwzględnił, że pozwany w sprawie z powództw K. K. (1) i R. K. wygrał sprawy w 20 %, zaś z powództw K. K. (2) i Ł. K. w 50 %. O nieuiszczonych kosztach sądowych orzeczono mając na uwadze treść art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

W apelacji pozwany (...) S.A. w W. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku:

- w części dotyczącej punktu 4 wyroku przez obniżenie zasądzonej kwoty 40.000 zł i zasądzenie na rzecz powoda R. K. kwoty 30.000 zł z odsetkami za opóźnienie w wysokości ustawowej od dnia 8 listopada 2012 roku do dnia zapłaty;
- w części dotyczącej punktu 1, punktu 7 i punktu 10 wyroku przez orzeczenie, że odsetki za opóźnienie w wysokości ustawowej od kwot: 40.000 zł, 15.000 zł, 15.000 zł należą się od 8 listopada 2012 r. do dnia zapłaty, a nie od dat wskazanych w zaskarżonym wyroku i oddalenie powództwa w tym zakresie. Nadto domagał się zasądzenia od powodów kosztów procesu z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje, według norm przepisanych.

Ewentualnie pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie wskazanym powyżej i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Nowym Mieście Lubawskim do ponownego jej rozpatrzenia, a także rozstrzygnięcia o kosztach procesu, w tym kosztach zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, za obie instancje.

W apelacji skarżący zarzucił:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez błędną wykładnię przepisu art. 359 § 1 k.c. w związku z art. 481 § 1 i 2 k.c. oraz przepisu art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, poprzez przyjęcie, że odsetki od zasądzonych na rzecz powodów kwot zadośćuczynienia należą się co do zasady z upływem 30 dni od dnia zgłoszenia szkody a przedmiotowym przypadku od dat wskazanych przez powodów i uznanych przez Sąd, a nie od dnia wyrokowania, tj. od dnia 8 listopada 2012 r.;

II. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, a mianowicie ustalenie z naruszeniem zasady swobodnej ocen dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.):

- zbyt dużego rozmiaru krzywdy po stronie powoda R. K.;

- iż „odpowiednią sumą” zadośćuczynienia dla powoda będzie kwota 40.000,00 z która jest wartością wygórowaną;

podczas, gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy, nie dawał podstaw do dokonania takich ustaleń;

III. naruszenie przepisów prawa procesowego, a w szczególności poprzez

1) niezastosowanie przepisu art. 316 § 1 k.p.c. w związku z przepisem art. 445 § 1 k.c. i przepisem art. 481 § 1 k.c. i nie zasądzenie odsetek od zasądzonych kwot zadośćuczynienia od dnia wyrokowania, tj. od dnia 8 listopada 2012 r., bowiem przepis art. 445 § 1 k.c. nie czyni wyłomu w zasadzie, że sąd ocenia stan sprawy według chwili orzekania (art. 316 § 1 k.c. w zw. z art. 363 § 2 k.c.)

2) przepisu art. 233 k.p.c. poprzez:

- błędne wnioskowanie z zebranego w sprawie materiału dowodowego i przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przez przyjęcie, iż powodowi R. K. należy się kwota w takiej samej wysokości, co powódce K. K. (1), tj. 40.000 zł, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy nie dawał podstaw do przyjęcia zadośćuczynienia w równej wysokości;

- przyjęcie zbyt dużego rozmiaru krzywdy po stronie powoda R. K. (art. 445 § 1 k.c.);

- ustalenie, iż „odpowiednią sumą” zadośćuczynienia dla powoda będzie kwota 40.000 zł, która jest wartością wygórowaną;

podczas, gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy, nie dawał podstaw do dokonania takich ustaleń;

3) niedokonanie przez Sąd pierwszej instancji wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, przez przyjęcie przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia, iż powodowi R. K. należy się kwota w takiej samej wysokości, co powódce K. K. (1), tj. 40.000 zł, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy nie dawał podstaw do przyjęcia zadośćuczynienia w równej wysokości, co skutkowało zasądzeniem na rzecz powoda zadośćuczynienia w kwocie nieodpowiadającej rozmiarowi krzywdy doznanej przez powoda.

W uzasadnieniu skarżący wskazał, że w jego ocenie przepis art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 14 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych nie czyni wyłomu w zasadzie, że sąd ocenia stan sprawy według chwili orzekania (art. 316 § 1 k.p.c.). Jeżeli Sąd pierwszej instancji uznał, że zasądzone świadczenie odpowiada warunkom i kryteriom

z daty wyrokowania, a zatem odsetki również winny być zasądzone od daty wyrokowania (art. 481 § 1 k.c.), na czas którego Sąd kompleksowo ustalił wszelkie poniesione przez powoda krzywdy mogące mieć wpływ na wysokość należnych powodowi świadczeń. Zdaniem skarżącego ustalenie wysokości zadośćuczynienia mieści się w zakresie swobody uznania sędziowskiego i w związku z tym przyjmuje się, że wysokość tego zadośćuczynienia Sąd ustala na odpowiednim poziomie na datę wyrokowania. Konsekwencją tego jest przyznanie odsetek od zasądzonej kwoty zadośćuczynienia od daty wyrokowania (orz. SN z dnia 30.10.2003r. - IV CK 130/02 nie publik., z 20.02.2000r. - II CKN 725/98 OSN 2000 nr 9 póź. 158). Jeżeli wydając wyrok Sąd opierał się na stanie w dniu zamknięcia rozprawy, w szczególności biorąc pod uwagę cierpienia i krzywdy powodów, które miały miejsce do dnia wyrokowania, roszczenie jest wymagalne w dniu jego ustalenia przez Sąd. Pogląd ten, jak podkreślono, znalazł potwierdzenie w orzecznictwie. Tym samym zasądzenie odsetek od zasądzonych kwot i dat wynikających z zaskarżanego wyroku jest zdaniem pozwanego- niezasadne i bezpodstawne.

W ocenie skarżącego nie jest trafne twierdzenie Sądu pierwszej instancji, iż zarówno ojcu R. K., jak i matce K. K. (1) należy się zadośćuczynienie w takiej samej wysokości 40 000 zł. Podkreślono, że z opinii biegłych wynika, iż cierpienia rodziców, odczuwany ból jest diametralnie różny. Oboje przeżyli tragedię i nadal przeżywają żalobę po zmarłej córce, jednak cierpienie i poczucie krzywdy, jakie towarzyszy powódce jest znacznie większe. Powódka bowiem ma umiarkowany stopień upośledzenia umysłowego, lecz się psychiatrycznie, ma również stwierdzoną depresję oraz objawy dystymii. Okoliczności te potwierdzają, zdaniem skarżącego, iż w zaskarżonym wyroku mamy do czynienia z błędami rozumowania w zakresie oceny zebranego materiału dowodowego. Kwota 40.000,00 zł zasądzona na rzecz R. K. jest nieodpowiednia i przekracza reguły dowolności.

W odpowiedzi powodowie wnieśli o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie na rzecz powodów zwrotu kosztów postępowania za drugą instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie. Wskazać trzeba, że Sąd Rejonowy dokonał w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy prawidłowych ustaleń w zakresie stanu faktycznego sprawy i wyciągnął z tych ustaleń trafne wnioski, bez naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów określonej przepisem art. 233 § 1 k.p.c. Dokonane w ten sposób ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy aprobuje, przyjmując je za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Za bezzasadny należało uznać podniesiony przez skarżącego zarzut naruszenia przepisu art. 448 k.c. poprzez zawyżenie kwoty zadośćuczynienia zasądzonego na rzecz powoda R. K.. Podstawowym kryterium ustalenia wysokości należnego zadośćuczynienia z art. 448 k.c. jest rozmiar i intensywność doznanej krzywdy – ocenianej według miar zobiektywizowanych, stopień negatywnych konsekwencji dla pokrzywdzonego wynikających z naruszenia dobra osobistego. Na rozmiar naruszenia dobra osobistego mają wpływ: dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem jego odejścia (np. nerwicy, depresji), roli w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą, stopień trudności, jakie pokrzywdzony będzie musiał przezwyciężyć aby odnaleźć się w nowej rzeczywistości.

Odnosnie kwoty zadośćuczynienia zasądzonej na rzecz ojca zmarłej – R. K. należało mieć na uwadze fakt, że więź między rodzicem a dzieckiem jest jedną z silniejszych więzi międzyludzkich. Zaś w sytuacji gdy – tak jak w niniejszej sprawie – dochodzi do nagłego i nieoczekiwanego rozerwania tej więzi, bolesny cios przeżywany jest przez rodzica nie tylko w momencie, gdy dowiaduje się o śmierci dziecka, ale często również wiele lat po tragedii, a nawet przez całe późniejsze życie. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynikało, iż córkę i ojca łączyła silna więź emocjonalna. W wyniku śmierci M. K. powód utracił oparcie w najbliższym członku rodziny, które jest niezmiernie potrzebne i jednocześnie niemożliwe do zastąpienia. Po śmierci córki czuł się osamotniony, nie mógł odnaleźć się w nowej rzeczywistości. Jak wynika z opinii biegłego psychologa ból i żal, który odczuwał powód w wyniku śmierci

dziecka był ogromny, śmierć córki spowodowała u niego zaburzenia adaptacyjne i zaburzenia depresyjne, a żałoba pomimo znacznego upływu czasu - trwa do chwili obecnej.

Odpowiadając na zarzuty apelacji przyznać trzeba, że różnice w opiniach psychologicznych dotyczących K. K. (1) i R. K. są dostrzegane, ale wymieniono w nich także cechy wspólne i uznaje się, że właśnie one kształtują obraz utrzymujących się skutków utraty córki. Stąd nie ma podstaw do kwestionowania zaskarżonego wyroku tylko z tej przyczyny, że rodzicom M. K. zasądzono świadczenia w jednakowej wysokości. Mając zatem na uwadze cierpienia, których doświadczył powód wskutek śmierci córki, zadośćuczynienie w kwocie 40 000 zł ocenić należy jako „odpowiednie” w rozumieniu art. 448 k.c.

Pamiętać należy ponadto, że z uwagi na charakter zadośćuczynienia korygowanie jego wysokości może być dokonywane tylko wtedy gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy mających wpływ na jego wysokość jest ono niewspółmierne do krzywdy, to jest rażąco wygórowane lub rażąco niskie. Pozwany nie wskazał w apelacji takich okoliczności sprawy, które miałyby prowadzić do wniosku o rażącym zawyżeniu zadośćuczynienia, a i Sąd odwoławczy takich okoliczności nie dostrzegł.

Wbrew stanowisku skarżącego nie ma podstaw, aby odsetki ustawowe od zasądzonych na rzecz powodów kwot zadośćuczynienia przyznać dopiero od dnia 8 listopada 2012 r., a więc od daty wyrokowania przez Sąd pierwszej instancji.

Wskazać trzeba, że zobowiązanie do zapłaty zadośćuczynienia pieniężnego ma, według utrwalonego orzecznictwa, charakter bezterminowy, co oznacza, że staje się ono wymagalne po wezwaniu do zapłaty. Sąd Okręgowy podziela stanowisko wyrażone w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2011 r., sygn. akt V CSK 38/11, zgodnie z którym odsetki należą się, zgodnie z art. 481 k.c., za samo opóźnienie w spełnieniu świadczenia, choćby więc wierzyciel nie poniósł żadnej szkody i choćby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności. (...) Jeżeli zobowiązany nie płaci zadośćuczynienia w terminie wynikającym z przepisu szczególnego lub w terminie ustalonym zgodnie z art. 455 in fine k.c., uprawniony nie ma niewątpliwie możliwości czerpania korzyści z zadośćuczynienia, jakie mu się należy już w tym terminie. W konsekwencji odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia należnego uprawnionemu już w tym terminie powinny się należeć od tego właśnie terminu. Stanowiska tego nie podważa pozostawienie przez ustawę zasądzenia zadośćuczynienia i określenia jego wysokości w pewnym zakresie uznaniu sądu. Przewidziana w art. 445 § 1 i art. 448 k.c. możliwość przyznania przez sąd odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za krzywdę nie zakłada bowiem dowolności ocen sądu, a jest jedynie konsekwencją niewymiernego w pełni charakteru okoliczności decydujących o doznaniu krzywdy i jej rozmiarze. Pomimo więc pewnej swobody sądu przy orzekaniu o zadośćuczynieniu, wyrok zasądający zadośćuczynienie nie ma charakteru konstytutywnego, lecz deklaratywny.

Termin wymagalności świadczenia określał art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124 poz 1152 ze zm). Uprawniony zgłasza swoje roszczenie bezpośrednio do zakładu ubezpieczeń związanego umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ze sprawcą wypadku (art. 19 ust. 1 ustawy). Zakład ubezpieczeń przeprowadza postępowanie w zakresie ustalenia zasadności i wysokości roszczenia i obowiązany jest do jego zaspokojenia w zakresie uzasadnionymi okolicznościami w terminie 30 dni, licząc od dnia zawiadomienia o szkodzie. W rozstrzyganej sprawie funkcję zawiadomienia pełnił pozew. Wobec tego, że pozew doręczono pozwanemu w dniu 25 maja 2012 r., to zasądzenie odsetek za opóźnienie od 25 czerwca 2012 r. było w pełni uzasadnione.

Z tych względów Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację jako bezzasadną. O kosztach procesu za drugą instancję orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.